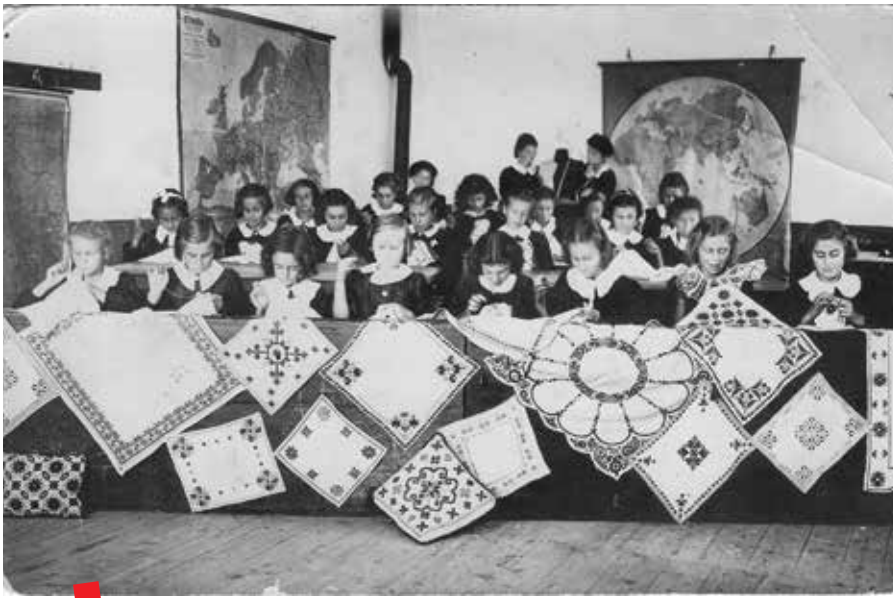

Stare fotografije Janjine – O web projektu jednog zanesenjaka i njegovom institucionalnom dosegu

Tonko Barčot

Učenice na satu ručnog rada 1939.

Bilo je to u svibnju 2011. kada je Damir Lozina, inženjer strojarstva iz Splita, potaknut velikom ljubavi prema pelješkome zavičaju pokrenuo web stranicu *Stare slike Janjine*. Sa spoznajom o brojnim uništenim fotozbirkama osjetio je potrebu pokucati na vrata Janjinara i Janjinarki te da mnoštvo osoba i događaja iz prošlosti te male općine u srcu poluotoka identificira, opiše i učini javno dostupnim. Ukratko, osjetio je potrebu osvijestiti kod današnjih generacija vrijednu kulturnu povijest mjesta te poveže prošlost i sadašnjost jer, reći će Lozina, identitet Janjine pomalo se zaboravljao, a kulturna baština Janjine, zvane i „Mali Pariz“, njezin je najbogatiji resurs.

Na web stranici se mogu naći i čitati knjige, članci i dokumenti iz povijesti Janjine, pregledavati obiteljska stabla, ali su u prvom planu ipak fotografije koje su ubrzo uvjetovale novi pristup. Naime, 2014. otvorio je Facebook profil *Stare fotografije Janjine*, koji je Lozini olakšao njegovu misiju, omogućivši

dodatne alatke za označavanje pojedinih lica na fotografijama, ali i aktivno uključivanje šireg kruga zainteresiranih za povijest Janjine, Pelješka i uopće fotografije. Ta zajednica, koja danas broji preko tisuću članova, aktivno prati objave, komentira i dopunjuje opise pojedinih fotografija. Na taj se

Razglednica Janjine (oko 1905.)

način šire i dopunjuju znanja i spoznaje na korist širem krugu potencijalnih korisnika. Za razliku od web stranice koja se prestala dopunjavati, Facebook profil se do danas značajno proširio s brojnim novim preslikama i dalje se dopunjuje. Fotografije iz 1890-ih Lozina je strukturirao prema raznim temama (razglednice, vjenčanja, djeca, kupanje, vojnici, sprovodi, društva, u El Shattu, iseljenici...), ali i prema pojedinim janjinarskim obiteljima i okolnim naseljima (Sreser, Drače, Popova Luka). Zasebno su grupirane snimke pojedinih običaja („fumada“, „vagiđanje“ – ljubakanje, „maškari“...), a s nizom web albuma skreće se pozornost na poznate Janjinare, poput prvog hrvatskog pilota Ivana Bjelovučića, spisatelja dr. Nikole Zvonimira Bjelovučića i političara don Iva Prodana. Posebno vrijedi izdvojiti digitalizirani album staklenih negativa dr. Oskara pl. Hovorke Zderasa te negative dr. Veljka Dežulovića Rusa, snimljene u Janjini od 1935. do 1938., ali i podcrtati činjenicu da je Lozina nemali broj fotografija spasio upravo pred uništenjem i na lokalnoj razini osvijestio iznimnu vrijednost tog arhivskog izvora.

Facebook stranica „Stare fotografije Janjine“

Iz albuma negativa Veljka Dežulovića Rusa (1935./1936.)

Struktura njegovog web projekta (i zbog ograničenosti Facebook profila) ima svojih slabosti, preklapa se i nije se uvijek lako snaći u njoj. Isto tako, Lozini je u prvom planu sadržaj fotografije pa preslike nude malo i nedovoljno kontekstualnih podataka o izvorniku fotografije (format, vrsta negativa/pozitiva...) i fotografima, koji najčešće ostaju nepoznati. Ipak, potrebno je naglasiti da Lozina nije profesionalac i da je web projekt isključivo djelo njegova entuzijazma. Sve je te fotografije, bilo negativne bilo pozitivne, sam Lozina tijekom ljeta pronalazio i uz veliki angažman nagovaranja i osiguranja privole vlasnika digitalizirao i javno

objavio. Riječ je gotovo u potpunosti o privatnom arhivskom gradivu jer su njegovi brojni pozivi inertnim i zatvorenim javnim ustanovama ostali bez ikakvog odjeka.

Na prostoru južne Dalmacije nije mi poznat uspješniji lokalni arhivski web projekt, koji danas obuhvaća više od 2.000 fotografija. I sam sam osjetio brojne blagodati ovog web sadržaja sa širokim spektrom brojnih informacija iz života jednog mjesta i poluotoka. Nekoliko puta su te fotografije s opisima i identificiranim licima odigrale značajnu ulogu u realizaciji izložbi i publikacija Arhivskog sabirnog centra

Korčula-Lastovo. Projekt je utoliko fascinantniji, što je isključivo rezultat rada i volje jednog čovjeka. No, već odavno su dosezi tog djela sveobuhvatni, profesionalni i institucionalni. I davno su nadrasli lokalnu sredinu, koja je s ovim web projektom barem virtualno sačuvala i zaokružila svoj identitet. A ta zadaća u današnjem vremenu depopulacije i oskudnog institucionalnog potencijala nije nimalo jednostavna. Sve u svemu, fotografija je i na ovom primjeru još jednom posvjedočila svoje nenadmašne mogućnosti u približavanju i vizualizaciji prošlosti. ■

Fotografija dr. Oskara pl. Hovorke Zderas iz 1896.

Arheološka iskopanja dr. Nikole Zvonimira Bjelovučića (desno) 1921. na Sućurju

„Ja idem na ‘Droče, a Vi?’ — ‘U Čenu Goru!’“

INFO

Stare fotografije Janjine:
<http://www.janjina.croatia1.com/index.htm>